

Öğretmenlerin İdealistlik Düzeyleri ve Mesleki Etik Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Examining the Relationship Between Teachers' Idealistic Levels and Professionals Ethical Behaviors

ÖZET

Bu araştırmanın amacı öğretmenlerin idealistlik düzeyleri ve mesleki etik davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Çalışma nicel araştırma yöntemi ile yürütülmüştür. İlişkisel tarama modeline göre desenlenmiştir. Araştırmanın evreni 2022-2023 eğitim öğretim yılında Türkiye'nin farklı bölgelerinde resmi kurumlarda çalışan öğretmenlerden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise basit seçkisiz yöntemle seçilmiş 151 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Öğretmen Etik Davranışlar Ölçeği", "İdealist Öğretmen Ölçeği" ve "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Verilerin analizi için SPSS istatistik analiz programı kullanılmıştır. Araştırmada pearson korelasyon analizi, betimsel istatistiklerin (aritmetik ortalama, standart sapma) yanı sıra T-Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

Elde edilen bulgular sonucunda araştırmaya katılan öğretmenlerin idealistlik düzeyleri ve mesleki etik davranış düzeyleri ayrı ayrı yüksek bulunmuştur. Öğretmenlerin idealistlik düzeyinin cinsiyet ve kıdeme göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin mesleki etik davranış düzeylerinin cinsiyet ve kıdem durumu değişkeninde ise; ölçeğin alt boyutlarından olan ahlaki düşünce boyutunda cinsiyet değişkeninden kadınlar lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Mesleki etik davranış düzeyleri ve kıdem durumu değişkenine göre bir farklılık bulunamamıştır. Ayrıca öğretmenlerin idealistlik düzeyleri ve mesleki etik davranışları arasında pozitif düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Araştırmada son olarak diğer araştırmacılara ve uygulayıcılara yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, İdealist Öğretmen, Etik, Mesleki Etik

ABSTRACT

The aim of this research is to examine the relationship between teachers' idealistic levels and professional ethical behaviors. The study was conducted with the quantitative research method. It was patterned according to the relational scanning model. The study population consists of teachers in different regions of Turkey's official institutions in 2022-2023 academic year. The sample of the study, on the other hand, consists of 151 teachers selected by the simple random sampling method. In the research, "Teacher Ethical Behaviors Scale", "Idealistic Teacher Scale" and "Personal Information Form" was used as a data collection tool. SPSS statistical analysis program was used for data analysis. Pearson correlation analysis, descriptive statistics (arithmetic mean, standard deviation) as well as T-Test and One-Way Analysis of variance (ANOVA) were used in the study. As a result of the findings, idealistic levels and professional ethical behavior levels of the teachers participating in the study were found to be high separately. It has been concluded that the idealistic level of teachers does not differ according to the variables of gender and seniority. In the variable of gender and seniority of professional ethical behavior levels of teachers; There was a significant difference in favor of women from the gender variable in the moral thought dimension, which is one of the sub-dimensions of the scale. No difference was found according to the variable of professional ethical behavior and seniority status. In addition, a positive significant relationship was found between teachers' idealistic levels and professional ethical behaviors. Finally, recommendations were made to other researchers in the study.

Keywords: Teacher, Idealistic Teacher, Ethics, Professional Ethics

GİRİŞ

Dünyada ve ülkemizde üzerinde yoğunlaşılan ve en çok çaba harcanan alanların en başında eğitim gelmektedir. Uluslar eğitim sayesinde nitelikli insan gücünü yetiştirmeye çalışırlar. Çünkü en büyük zenginlik nitelikli insan gücüdür. En büyük yatırım insana yapılan yatırımdır (Maya, 2019). Eğitim, her ne kadar pahalı ve sonuçlarını geç veren bir yatırım olsa da; asla vazgeçilmemesi gereken bir faaliyetler bütünüdür. İnsanları eğitmek, istendik yönde değişiklikler kazandırmak, bilgi, beceri ve davranış öğretmek, belli bir sürede ve kararlılıkta gerçekleşmektedir (Tezcan, 2020).

Şenol Göksoy¹

How to Cite This Article

Göksoy, Ş. (2023). "Öğretmenlerin İdealistlik Düzeyleri ve Mesleki Etik Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 9(70): 3327-3337. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/smryj.69086>

Arrival: 27 February 2023

Published: 30 April 2023

Social Mentality And Researcher Thinkers is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Öğretmen, MEB, Afyonkarahisar, Türkiye

Yapılan ve yapılmakta olan eğitim faaliyetlerin en önemli amaçlarından bir tanesi ideal insan tipini yetiştirmektir. Milli Eğitim Temel Kanununda eğitimin amaçlarına ilişkin şöyle bir ifade geçmektedir. Beden, zihin, ruh ve ahlak bakımından sağlıklı olarak gelişmiş bir kişilik, bilimsel ve hür bir düşünme gücü, geniş bir dünya görüşü, kişiliğe önem veren, insan haklarına saygı gösteren, yapıcı, yaratıcı bireyler yetiştirmek en önemli amaçlardır. Bu ifadelerde ideal insan tipine yönelik izler görmekteyiz. Ayrıca ideal insanın; hedefleri olan ve hedeflerine odaklanan, sorumluluk sahibi, özverili, toplumun sorunlarına aşikâr, çevresine faydalı insanlar olduğunu söyleyebiliriz. İdeal insanı yetiştirmek kolay değildir. İdeal insanı yetiştirecek öğretmenlerinde birer ideal insan olmaları ve idealist olmaları gerekmektedir (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005).

Öğretmen olmak ve öğretmenlik yapmak arasında çok büyük farklar vardır (Cüceloğlu ve Erdoğan, 2015). Gerçek anlamda öğretmen olmak; öğretmenliği hissetmekle mümkündür. Öğretmenliği yaşamakla mümkündür. Kendini mesleğe adanmak ve öğrencileriyle bütünleşmekle mümkündür. Bu bağlamda eğitim sisteminin başarılı olması ve ideal insan tipinin yaygınlaşması, var olan öğretmen ile idealist öğretmen arasındaki farkın kapanmasına bağlıdır (Yazıcı, 2016). Alan yazına baktığımız zaman; idealist öğretmen ve idealist öğretmenliğin özellikleri ile ilgili farklı tanımların olduğunu görmekteyiz (Baltaş, 2013; Özcan, 2017; Topçu, 2016). İdealist öğretmenlik; dünya ile konuşarak, neyi nasıl öğreteceğini bilerek, demokratik tutum sergileyerek, sınıftaki bütün çocukları farklılıklarıyla olduğu gibi kabul ederek, önyargıları sınıf kapısının dışında bırakarak, evrensel değerlere inanarak, kendi kültürünü bilerek, çevre bilincine sahip olarak, yaşamı çok yönlü görerek ve iyi bir okuyazar olarak gerçekleştirilebilir (Özcan, 2017). Topçu (2016) idealist öğretmeni “ruh yapısının sanatkârı” olarak tanımlamaktadır. Milli şairimiz ideal öğretmeni şöyle tanımlıyor; “Muallimim diyen imanlı, edepli, liyakatlı ve vicdanlı olmalıdır, bu dördü olmadan olmaz vazife çünkü çok büyük” (Ersoy, 2011, s.244). Milli şairin dediği gibi vazife gerçekten büyüktür. Eğitim sistemimizin en kritik ögesi öğretmenlerdir. Eğitimin niteliğini öğretmenlerin niteliği belirleyecektir. Dolayısıyla ideal öğretmene, geçmişte olduğu gibi bugün ve yarında fazlasıyla ihtiyaç olacaktır. Tüm tanımlardan yola çıkarak, idealist öğretmene ve ideal öğretmene ait kavramsal bir şema oluşturursak bu şemanın kavram bileşenleri şöyle olacaktır: demokratik, liyakat sahibi, etik ve ahlaki değerlere bağlı, özverili, sevgi dolu, sanatkâr, yaşam boyu öğrenen, okuyazar, sabırlı ve adil (Yıldırım, 2018).

Alan yazın incelendiğinde ideal öğretmen kavramına birçok araştırmaya da rastlanılmıştır. Araştırma sonuçları itibariyle de kuramsal çerçeve ile paralellik göstermektedir. Yapılan araştırmalarda; ideal öğretmenlerin kişilik özellikleri, ideal öğretmen algıları, ideal öğretmen özellikleri, ideal öğretmen modeli gibi kavramların ön plana çıktığı görülmüştür (Demirci, 1998; Yoncalık, 2002; Aydoğdu, 2003; Sarıtaş, 2013; Yıldırım, 2015). Araştırma sonuçları itibariyle ideal öğretmen ve idealist öğretmene ilişkin öne çıkan özellikler; kendine güveni olan, sıcakkanlı olan, hakimiyeti olan, yaratıcı, güven veren, bilgili olan, konuştuğu dile hâkim olan, işini seven, dürüst, demokratik, objektif, güvenilir, sabırlı, hoşgörülü, destekleyici, notu tehdit olarak kullanmayan, pozitif öğrenme ortamı oluşturan, öğrencileri harekete geçirip rehberlik eden gibi özellikler olmuştur (Aydoğdu, 2003; Demirci, 1998; Sarıtaş, 2013; Söylemez, 2018; Yıldırım, 2015; Yoncalık, 2002).

Eğitimin ve öğretimin hizmetlerinin niteliğini etkileyen bir başka değişkende etik kavramıdır. Son yıllarda etik kavramı önemini arttıran bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplumsal yaşamımızın içinde, iş hayatımızın içinde, eğitim hayatımızın içinde etik sorunlar yaşanmaktadır. Etik kavramı her ne kadar son yıllarda daha fazla duyulmaya başlasa da, aslında çok eski yıllarda bilinen ve kullanılan bir kavramdır. Osmanlı döneminde ahilik ve lonca teşkilatında iş ahlakı; usta, kalfa, çırak silsilesi ile öğretilmektedir. İyi niyetli olma, yardım sever olma, doğru ve dürüst olmak bu teşkilatların vazgeçilmez unsurlarıdır (Doğan, 2008). Etik ve ahlak kavramı Türkçemizde zaman zaman karıştırılabilmektedir. Ahlak daha öznel bir kavram iken, etik ise daha nesnel daha evrensel bir kavram olarak değerlendirilmektedir. Ahlak kavramı toplumdan topluma, kişiden kişiye değişebilirken, etik kavramı tüm kesimlerce kabul gören daha evrensel değerlere dayanmaktadır (Pelit ve Güçer, 2006).

Son yıllarda birçok meslek alanında profesyonel bir bakış açısı oluşmaktadır. Bu sayede belli bir meslek icra edilirken bir takım kurallara, bir takım standartlara uyma eğilimi kazanılmıştır (Aydın, 2012). İnsanlar mesleklerinin gereklerini yerine getirirken onlara rehberlik eden bir takım ilkeler oluşmaktadır. Bu ilkeler literatürde meslek etiği kavramı ile açıklanmıştır. Artık o mesleği icra eden bireyler dünyanın neresinde olursa olsunlar artık belli kurallara ve standartlara uygun davranabilmektedir (Şentürk, 2009).

Ahlaki sorumluluğun ve yoğun etkileşimin olduğu mesleklerden birisi de şüphesiz öğretmenlik mesleğidir. Öğretmen sınıf ortamında sadece öğretim faaliyetlerini yürütmekle kalmaz. Öğrencilerin gözünde davranışları ile, düşünceleri ile, inanışları ile ve problemlere yaklaşımları ile öğrencilerine model olmaktadır (Toprakçı, Bozpolat ve Buldur, 2010).

Etik ve öğretmenlik arasında önemli bir ilişki vardır. Öğretmenlerin toplumun tamamı üzerinde doğrudan ve dolaylı olarak etkisi vardır. Öğretmenler doğru ve güvenilir bir toplumu inşa etmektedirler. Bu bağlamda öğretmenlik mesleğinde etik ilkeler çok önemli bir yere sahiptir (Karataş ve Arslan, 2018).

Ülkemizde literatüre baktığımız zaman 2005 yılında kamu görevlileri etik davranış ilkeleri ile ilgili bir yönetmelik çıkarıldığını görmekteyiz. Bu yönetmelik ile kamu görevlileri ile ilgili davranış şekilleri açık bir şekilde ifade edilmiştir. Bu yönetmeliğe bağlı olarak her kamu personeli mesleğe başladığı zaman kamu görevlileri etik sözleşmesi imzalamaktadır. Etik sözleşmede her türlü bireysel çıkarın kamu yararından üstün tutulamayacağı, kimseye ayrıcalık tanınmaması, kamu kaynaklarının etkili kullanılması, sağlıklı bir iletişim ortamının sağlanması ile ilgili maddeler bulunmaktadır. Yine Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) 2015/21 sayılı genelge yayınlayarak öğretmenlerin uyması gereken etik standartları ortaya koymuştur. Buna göre öğretmenlerin; öğrenciler, eğitim çalışanları, veliler, toplumla ve öğretmenlik mesleği ile ilgili ilişkilerdeki ilkeleri ortaya konmuştur (Yaşaroğlu, 2007). Bu bağlamda öğretmenler; sevgi ve saygı temelli, iyi örnek olan, adil ve eşit davranan, her türlü kötü muameleden kaçınan bir rolde olmalıdır. Yine ders saatlerine uymalı, güvenli ve sağlıklı bir ders ortamı sağlamalıdır. Hiçbir şekilde din, dil, mezhep, ırk ayrımı yapmamalıdır. Hesap verebilir, şeffaf ve pozitif bir tutum sergilemelidir (Göksoy, 2022).

Literatür incelendiğinde; meslek etiği ile ilgili birçok araştırma yapılmıştır. Yurt dışındaki araştırmalardaki ortak noktası; etik ve eğitim arasındaki ilişkiyi ön plana çıkarmasıdır (Bouteneff, 2006; Ross, 2005; Seghedini, 2014). Araştırma sonucunda ise öneri olarak; etik ile ilgili eğitimlerin öncelikli ve önemli olması, okullar ve üniversitelerin işbirliği yapması, profesyonel organizasyonların yapılması gerekliliğidir. Yurt içindeki araştırmalarda ise öğretmenlerin etik dışı davranışları ve öğrenciler üzerindeki etkileri araştırılmıştır (Karataş ve Arslan, 2018; Koç, 2010; Şakar, 2010). Araştırma sonucunda ise; öğretmenlerin model alınan bir pozisyonda oluşu dolayısıyla etik değerlere dikkat etmesi gerekliliği üzerinde sonuçlar ortaya çıkmıştır.

Öğretmenlik mesleği sadece bilgi paylaşımı yapılan bir mesleğin çok ötesindedir. Mesleğin sınırları çok geniştir. Günümüzde öğretmenlik mesleğini yürüten öğretmenlerin farklı özellikleri ve yeterliliklerinin ön plana çıkması gerekmektedir. Öğretmenimizin öne çıkması istenen bu özellikleri; öğrencilerle adil bir şekilde ilgilenme, mesleki gelişmelerini sürdürme, öğrencilerine adil ve eşit davranma, bireysel farklılıkları dikkate alma, eğitim teknolojisi alanındaki yenilikleri takip edip izleyebilme, sınıfın lideri olma, çevreye karşı duyarlı olma, model olma gibi özelliklerdir (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005).

Alan yazından hareketle öğretmenlerin yeni öğrenmelere açık olmaları, kendilerini sürekli geliştirmeleri zorunlu hale gelmiştir. Ayrıca tüm bunları yaparken etik ilke ve değerlerden de ödün verilmemelidir. Bir taraftan hızlı değişimlere ayak uydurmak, çağın gereklerini yerine getirmek diğer taraftan da meslek etiğine uygun davranmak, etik ilkeler ile bağımızı koparmamak çok önemlidir. İlgili alanyazın incelendiğinde idealist öğretmenlik ve öğretmenlerin meslek etiği alanında yapılmış olan araştırmaların az olması dikkat çekmektedir. Bu çalışma ile alanyazındaki boşluğun giderilmesi düşünülmektedir. Eğitim ortamında öğretmenlerimizin idealistlik düzeyinin artırılması, etik davranışların yaygınlaşması, güçlenmesi ve eksik bilgilerin giderilmesi amacıyla yürütülen bu araştırma, öğretmenlik mesleğinin gelişimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca idealistlik düzeyi ve meslek etiği üzerine yapılan araştırmaların çeşitlendirilmesine ihtiyaç vardır. Yapılan bu çalışma ile alan yazındaki ihtiyacın giderilmesi düşünülmüştür.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırma Türkiye'nin herhangi bir ilinde görev yapan öğretmenlerin, idealistlik düzeyleri ile mesleki etik davranışları arasındaki ilişkiyi tespit etmek ve çeşitli demografik değişkenlere göre farklılaşmış farklılaşmadığını belirlemek için yapılmıştır. Araştırmada herhangi bir il veya bölge sınırlaması yoktur. Araştırma nicel araştırma yöntemi ile yürütülmüştür. Nicel yaklaşım bir kuram ya da araştırmayı test etmede kullanılabilir en iyi araştırma yöntemidir (Creswell, 2013). Nicel araştırmanın avantajı çok sayıda insana ulaşarak araştırmamızla ilgili onlara belirli sorular yönelmek ve dönütlerini almaktır; bu sayede verilerin toplanması ve karşılaştırılması mümkün olmaktadır (Patton, 2014). Araştırma ilişkisel tarama modeline göre desenlemiştir. Tarama modelinde araştırmacının herhangi bir müdahalesi yoktur. Değişkenlerle ilgili belli bir örneklem gruptan veri toplanması esasına dayanır (Karasar, 2008).

Araştırmanın Amacı

Yapılan araştırmanın amacı; öğretmenlerin idealistlik düzeyleri ile mesleki etik davranışları düzeylerinin belirlenmesi ve bu düzeyler ile kıdem durumu ve cinsiyet değişkenleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını incelemektir. Ayrıca bu iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı belirlenecektir. Bu amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Öğretmenlerin idealistlikleri hangi düzeydedir?
2. Öğretmenlerin idealistlik düzeyleri, cinsiyet ve kıdem durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. Öğretmenlerin mesleki etik davranışları ne düzeydedir?
4. Öğretmenlerin mesleki etik davranışları cinsiyet ve kıdem durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
5. Öğretmenlerin idealistlik düzeyleri ile mesleki etik davranış alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evren ve örneklemini 2022-2023 Eğitim Öğretim yılında Türkiye’de resmi kurumlarda görev yapan öğretmenler arasından seçkisiz örnekleme yöntemlerinden basit seçkisiz örnekleme yöntemi ile seçilmiş araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 151 öğretmen oluşturmaktadır. Bu yöntem araştırmaya katılacak grubun evren içerisinden tesadüfi olarak seçilmesi ile gerçekleşmektedir (Büyüköztürk, 2006). Bu öğretmenler gönüllü olarak araştırmaya katkı sağlamak istemişlerdir. Ayrıca araştırmaya katılan öğretmenler idealistlik düzeyleri ve mesleki etik davranışları hakkında gerçekçi olarak bilgi sahibi olmak istemişlerdir. Dolayısıyla bu durumlar araştırmayı daha da güçlü kılacaktır. Araştırmanın örnekleme ait kişisel bilgileri Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Bilgileri

	n	%
Cinsiyet		
Kadın	68	45
Erkek	83	55
Yaş		
20-29 yaş	23	15.2
30-39 yaş	91	60.3
40-49 yaş	25	16.6
50 ve üzeri	12	7.9
Kıdem		
0-5 yıl	13	8.6
6-10 yıl	63	41.7
11-15 yıl	39	25.8
16-20 yıl	17	11.3
21 yıl ve üzeri	19	12.6
Görev Yapılan Kurum		
Okul Öncesi	3	2
İlkokul	19	12.6
Ortaokul	108	71.5
Lise	15	9.9
Özel Eğitim/RAM	5	3.3
Toplam	151	100

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan form 3 bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde “Kişisel Bilgi Formu” ikinci bölümde “İdealist Öğretmen Ölçeği” üçüncü bölümde ise “Öğretmen Etik Davranışlar Ölçeği” kullanılmıştır.

Bilgi formu bölümünde; yaş aralığı, cinsiyet, mesleki kıdem gibi bilgileri öğrenmeye yönelik sorular vardır. Öğretmenlerin idealistlik düzeyini belirlemek için; Can, Yıldırım, Bedir ve Atalmış, (2019) tarafından geliştirilen “İdealist Öğretmen Ölçeği” kullanılmıştır. Bu ölçek tek boyuttan ve 36 maddeden oluşan bir ölçektir. Ölçek beşli likert şeklindedir.

Ölçek maddelerini puanlama 1 ve 5 arasında yapılmaktadır. Ölçek maddelerini bir örnekle açıklayacak olursak; “Öğretmenlik mesleğini hissederek/yaşayarak yerine getiriyorum” maddesine 5 puan veren katılımcı öğretmenlik mesleğini yerine getirirken kendini fazlasıyla verdiğini ve bütünleştiğini ifade etmektedir. 3 puan veren katılımcı ise kısmen kendini verdiğini ifade etmektedir. 1 puan veren katılımcı ise öğretmenlik mesleğini yerine getirirken kesinlikle özveri göstermediğini ve hissederek mesleğini icra etmediğini ifade etmektedir. Ölçeğin madde toplam korelasyon değeri tüm maddeler için .30 dan yüksektir (Can vd., 2019). Bu durum da maddelerin ayırt ediciliklerinin iyi düzeyde olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk, 2018). Ölçeğin KMO değeri .93 ve Barnett Testinin ($p < .05$) oranında anlamlı olduğu ortaya çıkmıştır. Bu durum verilerin açımlayıcı faktör analizine uygun olduğu saptanmıştır. Yine ölçeğin güvenilirlik çalışması yapılmış olup

Croanbach Alpha iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. İç tutarlılık katsayısı .88 olarak bulunmuştur. Bu durum da ölçeğin güvenilir bir ölçek olduğunu desteklemektedir (Büyüköztürk, 2018).

Araştırma kapsamında öğretmenlerin mesleki etik davranışlarını belirlemek için Çelebi ve Akdağ (2012) tarafından geliştirilen “Öğretmen Etik Davranışlar Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçekte 26 madde vardır. Beşli likert tarzında olan ölçekte herhangi bir ters anlama gelecek madde bulunmamaktadır. Ölçeğin ölçtüğü faktörler 5 grupta toplanmıştır. Bunlar; erdemlilik, görev bilinci, mesleki yükümlülük, insani duyarlılık ve ahlaki düşüncedir. Ölçeğin bütünü için Croanbach Alpha katsayısı .93 olarak saptanmıştır. Bu durum ölçeğin güvenilir bir ölçek olduğunu desteklemektedir (Büyüköztürk, 2006). Ölçeğin faktör analizi ise Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) .81 bulunmuştur. Bartlett testi X^2 : 1671.94 (sd: 378, $p < .01$) olarak hesaplanmıştır. KMO’nun .60’ın üzerinde çıkması ve Bartlett testinin anlamlı olması verilerin faktör analizi için uygunluğu anlamına gelmektedir (Büyüköztürk, 2018).

Verilerin Toplanması

Veriler, 2022-2023 eğitim-öğretim yılı birinci döneminde elde edilmiştir. “Kişisel Bilgi Formu” “İdealist Öğretmen Ölçeği” ve “Öğretmen Etik Davranışlar Ölçeği” Google formlar uygulaması ile dijital ortama aktarılmıştır. Araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden örneklem seçilerek ölçekler çevrimiçi araçlar yardımı ile uygulanmıştır. Çalışmanın amacı katılanlara açıklanmış ve çalışma ile ilgili detaylı bilgi verilmiştir. Bu şekilde Türkiye’nin farklı illerindeki 151 öğretmene ulaşılarak ölçekler sunulmuştur. Veri toplama aracı yoluyla elde edilen veriler düzenlenerek programa girilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma sorularına cevap bulmak amacıyla betimsel istatistiklerin (aritmetik ortalama, standart sapma) yanı sıra t-testi, ANOVA ve korelasyon analizlerinden yararlanılmıştır. Verilerin analizleri, SPSS istatistik programında yapılmıştır.

Çalışmada ele alınan değişkenlerin arasındaki dağılıma bakmak için Kolmogorov-Smirnov testi uygulanmış ve çarpıklık-basıklık değerleri incelenmiştir. Gruplar arasında bütün test puanları normal dağılım göstermektedir ($p > .05$). Elde edilen sonuçlar incelenmiş basıklık ve çarpıklık değerlerinin -1 ile +1 aralığında olduğu görülmüştür (Cohen, Manion & Morrison, 2007).

Normal dağılım gösteren ilişkiler Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı ile ölçülmüştür. Korelasyon analizi sonuçları, Pearson korelasyon katsayısı ile incelenmiştir. İki değişken arasındaki pearson korelasyon katsayısı yorumu yapılırken, 1.00 olması mükemmel pozitif ilişkiyi; -1,00 mükemmel negatif ilişkiyi; 0,00 olması ise ilişkinin olmadığını ifade etmektedir. Ayrıca korelasyon katsayısı 0.70-1.00 arasında ise yüksek, 0.70-0.30 arasında ise orta 0.30-0.00 arasında ise düşük bir ilişkiden söz edilebilir (Büyüköztürk, 2006, s.32). Araştırmada bulunan ilişkiler bu tanıma dayanarak yorumlanmıştır. Araştırmada anlamlılık düzeyi .01 alınmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın bulgularına yer verilmiştir. Araştırmanın bulguları alt problemleri doğrultusunda yorumlanmıştır.

Birinci Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi “*Öğretmenlerin idealistikleri hangi düzeydedir?*” şeklindedir. Analiz için betimsel istatistikler yapılmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin idealist öğretmen ölçeğinden elde edilen puanlara ilişkin değerler (aritmetik ortalama ve standart sapma) Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Öğretmenlerin İdealistik Düzeyleri

	n	$\bar{x}$	SS
İdealistik Düzeyi	151	4.44	.47

Tablo 2’deki veriler araştırmaya katılan öğretmenlerin idealistik düzeylerinin oldukça yüksek olduğunu göstermektedir.

İkinci Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi “*Öğretmenlerin idealistik düzeyleri cinsiyet ve kıdem durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?*” şeklinde ifade edilmiştir. Bu alt problemin yanıtlanması amacıyla t-testi ve ANOVA istatistikleri işe koşulmuş ve aşağıda sunulmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin İdealist öğretmen ölçeği puanlarının cinsiyete göre t-testi sonuçları Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3: İdealistlik Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	n	$\bar{x}$	S	sd	t	p
Kadın	68	4.47	.45	149	.75	.451
Erkek	83	4.41	.48			

Öğretmenlerin idealistlik düzeyleri, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık oluşturmamıştır ($t_{(149)}=.75$, $p>.05$). Kadın öğretmenlerin idealistlik düzeyleri ($\bar{x}=4.47$) ile erkek öğretmenlerin idealistlik düzeyleri ($\bar{x}=4.41$) birbirine çok benzer olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla bu bulgu, öğretmenlerin idealistlik düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farkın oluşmadığı şeklinde değerlendirilebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin idealistlik düzeylerinin öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre ANOVA sonuçları Tablo 4'de sunulmuştur.

Tablo 4: Öğretmenlerin İdealistlik Düzeylerinin Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
Gruplar arası	.600	4	.150	.679	.608	Fark yok
Gruplar içi	32.283	146	.221			
Toplam	32.883	150				

Analiz sonuçları, öğretmenlerin idealistlik düzeyleri ile mesleki kıdem durumu arasında anlamlı ve belirgin bir farkın olmadığını göstermektedir.

Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi “*Öğretmenlerin mesleki etik davranışları ne düzeydedir?*” şeklindedir. Bu alt problemin yanıtlanması amacıyla betimsel istatistikler işe koşulmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “*Öğretmen Etik Davranışlar*” ölçeğinin alt boyutlarından elde edilen puanlara ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 5’de paylaşılmıştır.

Tablo 5: Öğretmen Etik Davranışlar Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Betimsel İstatistikler

Alt Boyutlar	$\bar{x}$	SS
Görev Bilinci	4.68	.38
Erdemlilik	4.67	.41
Mesleki Yükümlülük	4.67	.40
İnsani Duyarlılık	4.80	.32
Ahlaki Düşünce	4.76	.39

Tablo 5’de görüldüğü gibi “*Öğretmen Etik Davranışlar*” ölçeğinin alt boyutlarından elde edilen veriler, araştırmaya katılan öğretmenler kendilerini mesleki etik ilkelere uygun davrandıkları yönünde görmektedir şeklinde yorumlanabilir.

Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi “*Öğretmenlerin mesleki etik davranışları cinsiyet ve kıdem durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?*” şeklinde ifade edilmiştir. Bu alt problemin yanıtlanması amacıyla t-testi ve ANOVA istatistikleri işe koşulmuş ve aşağıda sunulmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki etik davranışları ölçeği alt boyutlarına ait puanlarının cinsiyete göre t-testi sonuçları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6: Mesleki Etik Davranışları Ölçeği Alt Boyutlarına ait Puanlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

Alt Boyut	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	S	sd	t	p
Görev Bilinci	Kadın	68	4.73	.36	149	1.532	.128
	Erkek	83	4.63	.39			
Erdemlilik	Kadın	68	4.73	.40	149	1.538	.126
	Erkek	83	4.62	.42			
İnsani Duyarlılık	Kadın	68	4.86	.28	149	1.900	.059
	Erkek	83	4.76	.35			
Mesleki Yükümlülük	Kadın	68	4.73	.38	149	1.699	.091
	Erkek	83	4.62	.41			
Ahlaki Düşünce	Kadın	68	4.86	.31	149	2.763	.006
	Erkek	83	4.68	.43			

Öğretmenlerin mesleki etik davranışları ölçeği alt boyutlarından sadece *ahlaki düşünce* boyutunda cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($t_{(149)}=2.763$, $p<.05$). Ahlaki düşünce boyutunda, kadın öğretmenler ($\bar{x}=4.86$) erkek öğretmenlere ($\bar{x}=4.68$) göre mesleki etik davranışları daha fazla benimsemekte ve kendilerini

daha sorumlu hissetmektedirler. Kadın öğretmenlerin daha hassas ve daha anaç bir yapıda olması böyle bir sonucu ortaya çıkarmış olabilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki kıdem değişkenine göre etik davranış alt boyutları için ANOVA sonuçları Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7: Mesleki kıdem değişkenine göre etik davranış alt boyutları için ANOVA sonuçları

Alt Boyut	Mesleki Kıdem	n	$\bar{x}$	ss	F	p	Fark
Görev Bilinci	0-5 yıl	13	4.60	.43	.469	.758	Fark yok
	6-10 yıl	63	4.67	.39			
	11-15 yıl	39	4.73	.39			
	16-20 yıl	17	4.71	.36			
	21 yıl ve üzeri	19	4.63	.31			
Erdemlilik	0-5 yıl	13	4.58	.37	.545	.703	Fark yok
	6-10 yıl	63	4.63	.47			
	11-15 yıl	39	4.73	.39			
	16-20 yıl	17	4.67	.37			
	21 yıl ve üzeri	19	4.72	.29			
İnsani Duyarlılık	0-5 yıl	13	4.66	.35	1.974	.102	Fark yok
	6-10 yıl	63	4.75	.39			
	11-15 yıl	39	4.89	.23			
	16-20 yıl	17	4.85	.23			
	21 yıl ve üzeri	19	4.86	.22			
Mesleki Yükümlülük	0-5 yıl	13	4.81	.29	1.016	.401	Fark yok
	6-10 yıl	63	4.62	.42			
	11-15 yıl	39	4.71	.39			
	16-20 yıl	17	4.75	.35			
	21 yıl ve üzeri	19	4.59	.46			
Ahlaki Düşünce	0-5 yıl	13	4.81	.33	2.229	.069	Fark yok
	6-10 yıl	63	4.73	.46			
	11-15 yıl	39	4.90	.22			
	16-20 yıl	17	4.72	.39			
	21 yıl ve üzeri	19	4.61	.40			

Tablo 7’ e göre; mesleki kıdem değişkeni çerçevesinde öğretmenlerin mesleki etik davranış alt boyutlarında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Beşinci Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi “*Öğretmenlerin idealistlik düzeyleri ile mesleki etik davranış alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?*” şeklindedir. Bu alt problemin cevaplanması için değişkenler arası korelasyona bakılmıştır. Elde edilen değerler Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8: Öğretmenlerin İdealistlik Düzeyleri ile Mesleki Etik Davranış Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler (n=151)

		Mesleki Etik Davranışları Alt Boyutları				
		Görev Bilinci	Erdemlilik	İnsani Duyarlılık	Mesleki Yükümlülük	Ahlaki Düşünce
İdealistlik	r	.740*	.620*	.534*	.600*	.593*
Düzeyi	p	.000	.000	.000	.000	.000

**p<.01 Yapılan korelasyonel analiz sonucunda, araştırmaya katılan öğretmenlerin idealistlik düzeyleri ile görev bilinci alt boyutunda pozitif ve yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki ($r=.740$, $p<.01$), erdemlilik alt boyutunda pozitif ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki ($r=.620$, $p<.01$), insani duyarlılık alt boyutunda pozitif ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki ($r=.534$, $p<.01$), mesleki yükümlülük alt boyutunda pozitif ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki ($r=.600$, $p<.01$) ve son olarak ahlaki düşünce alt boyutunda pozitif ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki ($r=.593$, $p<.01$) bulunmuştur. Özetle, öğretmenlerin idealistlik düzeyleri ile mesleki etik davranış alt boyutları arasında istatistiksel olarak pozitif düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu bölümde öğretmenlerin idealistlik düzeyleri ile mesleki etik davranışlarının ne düzeyde olduğu, bu düzeylerin; cinsiyet ve kıdem gibi değişkenler açısından bir farklılık oluşturup oluşturmadığı ile ilgili literatürde dikkate alınarak tartışılıp yorumlanmıştır.

Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın birinci alt problemi “*Öğretmenlerin idealistlikleri hangi düzeydedir.*” şeklinde ifade edilmiştir.

Araştırmada elde edilen verileri incelediğimiz zaman araştırmaya katılan öğretmenlerin idealistlik düzeyleri oldukça yüksektir diyebiliriz. Ölçekten elde edilen puanlarda sonucun 4.44 olduğunu bu durumda en yüksek düzey olan “Kesinlikle Katılıyorum” ifadesine karşılık geldiğini görmekteyiz.

Araştırmada kullanılan ölçek 2019 yılında geliştirilen bir ölçek olması sebebiyle, bu alanda bu ölçek ile yapılan fazla çalışma yoktur. Taş (2020) bu ölçekle yapmış olduğu araştırmasında da öğretmenlerin idealistlik düzeyini yüksek olarak tespit etmiştir. Araştırma bu açıdan bakıldığında ilgili araştırma ile benzerlik göstermiştir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın ikinci alt problemi, “*Öğretmenlerin idealistlik düzeyleri cinsiyet ve kıdem durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?*” sorusudur.

Araştırmanın bulgularını incelediğimiz zaman öğretmenlerin idealistlik düzeyleri ile cinsiyet ve kıdem durumu değişkenleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını görmekteyiz. Araştırmada elde edilen bulgulara göre erkek ya da kadın olmanın idealistlik düzeyine etki eden belirleyici bir faktör olmadığı yorumunda bulunulabilir. Öğretmenlik mesleğinin evrensel bir meslek oluşu, hem kadın öğretmenlerin hem de erkek öğretmenlerin görevlerini aynı özveri ve bilinçle icra ettikleri söylenebilir. Yine kıdem değişkeni içinde benzer şeyler söylenebilir. Öğretmenler kutsal bir meslek yürütmektedirler. İdeal insanı yetiştirme gayretleri vardır. Meslekte geçirilen zamanın fazla olması bu düşünceleri değiştirmemektedir. İdealist öğretmen ve idealistlik insanların içinde olan bir ruhtur. Bu ruh meslekte geçirilen kıdem az olması veya çok olmasından etkilenmemektedir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi, “*Öğretmenlerin mesleki etik davranışları ne düzeydedir?*” sorusudur.

Araştırmadan elde edilen bulguları incelediğimiz zaman, araştırmaya katılan öğretmenler kendilerini etik ilkelere uygun davrandıkları yönünde değerlendirmektedirler. “*Etik davranışlar ölçeğinin*” alt boyutlarına daha detaylı baktığımız zaman; Erdemlilik, Görev bilinci, Mesleki yükümlülük, İnsani duyarlılık ve Ahlaki düşünce boyutlarının hepsinde öğretmenler kendilerini yeterli ve uygun görmüşlerdir. Öğretmenlerin ölçeğe verdiği cevaplar tüm alt boyutlar için, en yüksek düzey olan “Kesinlikle Katılıyorum” ifadesine karşılık gelmektedir.

Arslan (2019) ve Mutlu (2018) öğretmen etik davranışlar ölçeği ile yapmış olduğu araştırmalarında, öğretmenlerin mesleki etik davranışları alt boyutları ile beraber yüksek çıkmıştır. Araştırmamız bu yönü ile ilgili çalışmalarla benzerlik göstermiştir.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın dördüncü alt problemi “*Öğretmenlerin mesleki etik davranışları cinsiyet ve kıdem durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?*” sorusudur.

Araştırmanın bulgularını incelediğimiz zaman öğretmenlerin mesleki etik davranışları ölçeği alt boyutlarından “*ahlaki düşünce*” ile boyutunda kadın öğretmenler lehine anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. Kadın öğretmenler erkek öğretmenlere göre mesleğin gereklerini yerine getirirken ahlaki düşünce boyutunda kendilerini daha sorumlu hissetmektedirler yorumunda bulunabiliriz. Mesleki etik davranışları ölçeğinin diğer alt boyutlarından; erdemlilik, görev bilinci, mesleki duyarlılık ve insani duyarlılık boyutları ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Araştırma bulgularına kıdem durumu değişkeni açısından baktığımızda mesleki etik davranışları ölçeği alt boyutları ve kıdem durumu değişkeni arasında belirgin bir farklılık bulunamamıştır. Meslekte geçirilen sürenin fazla olması ya da meslekte geçirilen sürenin az olması öğretmenlerde; ahlaki düşünce, erdemlilik, insani duyarlılık, görev bilinci ve mesleki yükümlülük boyutları açısından bir fark oluşturmamıştır. Öğretmenler yaşama biçimi ve davranışlarıyla öğrencilere ve topluma örnek olmaktadır. Göreve mesleki etik ilkeleri benimseyerek ve içselleştirerek başlayan öğretmenler meslekte geçen süreye bakmaksızın bu düşünceleri hep devam ettirmektedir yorumunu yapabiliriz. Çünkü bu öğretmenler mesleki etik ilkelerin varlığına ve katkılarına meslek hayatları boyunca inanmaktadırlar (Göksoy, 2022).

Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın beşinci alt problemi “*Öğretmenlerin idealistlik düzeyleri ile mesleki etik davranış alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?*” şeklindedir.

Araştırmanın analiz sonucuna baktığımız zaman, idealistlik düzeyleri ile etik davranış ölçeğinin alt boyutlarından görev bilinci ile pozitif ve yüksek düzeyde bir anlamlı ilişki vardır. İdealistlik düzeyleri ve diğer

boyutlar (erdemlilik, ahlaki düşünce, mesleki yükümlülük, insani duyarlılık) arasında ise yine pozitif ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki vardır. Sonuç olarak öğretmenlerin idealistlik düzeyleri ile mesleki etik davranışları arasında istatistiksel olarak pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

İdealist öğretmenin tanımında; dürüst, demokratik, etik ve ahlaki değerlere bağlı, güvenilir, sabırlı, hoşgörülü gibi temalar olduğu için öğretmenlerin idealistlik düzeyleri ile mesleki etik davranışları arasında pozitif bir ilişki çıkmıştır şeklinde yorum yapabiliriz.

ÖNERİLER

1. Bu çalışma Milli Eğitim Bakanlığı bünyesindeki devlet okullarında çalışan öğretmenler ile yapılmıştır. Aynı çalışma özel okullardaki ve üniversitelerdeki öğretmenlerle yapılabilir.
2. Bu çalışma nicel araştırma yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Aynı çalışmada daha derinlemesine bilgiler edinmek için nitel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilebilir.
3. Bu çalışmada cinsiyet ve kıdem değişkenleri araştırmaya dâhil edilmiştir. Farklı değişkenler (branş, görev yapılan eğitim kurumu, yaş, medeni durum vb.) kullanılarak genişletilebilir.
4. Bu çalışmanın bulgularını daha kolay genelleymek için daha geniş örneklem grupları üzerinde tekrar gerçekleştirilebilir.
5. Öğretmenlerin idealistlik ve mesleki etik davranış düzeyleri yüksek düzeyde olduğu araştırmada ortaya konmuştur. Benzer araştırma, çalışma grubu olarak; veli, öğrenci ve okul yöneticileri gözünden gerçekleştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Arslan, T. (2019). *İlkokul öğretmenlerinin öz yeterlik alguları ile meslek etiği algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 595136)
- Aydın, İ. (2012). *Eğitim ve öğretimde etik*. (3.Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Aydoğdu, M. (2003). *Ergenlerin öğretmen ve ideal öğretmen algılarının incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 204878)
- Baltaş, A. (2013). *Türk kültüründe yönetmek*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Bouteneff, M. C. (2006). *Ethical dimensions of work-related issues faced by public school principals and resources to help them resolve these issue*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Columbia University, Columbia .
- Büyüköztürk, Ş. (2006). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Can, N., Yıldırım, N., Bedir, G. & Atalmış, H. E. (2019). İdealist öğretmen ölçeğinin geliştirilmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(4), 405-418.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2007). *Research methods in education* (6th ed.). Routledge/Taylor & Francis Group.
- Creswell, J. W. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. (M. Bütün & S.B. Demir, Çev.) Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Cüceloğlu, D. & Erdoğan, İ. (2015). *Öğretmen olmak*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Çelebi, N. & Akbağ, M. (2012). Genel liselerde çalışan öğretmenlerin etik davranışlarını belirlemeye yönelik bir araştırma. *International Online Journal of Educational Sciences*, 4(2), 425-441.
- Çelikten, M., Şanal, M. & Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Enstitüsü Dergisi*, 2(19), 207-237.
- Demirci Erbaş, N. (1998). *Lise öğrencilerinin algılarına göre ideal öğretmenin kişilik özellikleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 74734)
- Ersoy, M. A. (2011). *Safahat*. Ankara: İnkılap Kitabevi.

- Göksoy, Ş. (2022). *Ortaokul öğretmenlerinin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile mesleki etik davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 759744)
- Gürbüz, S. & Şahin, F. (2017). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. (4. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (18. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karataş, S. & Arslan M. (2018). *Öğretmenlik meslek etiğine ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlenmesi*. 27. Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresi, Antalya, Türkiye.
- Kartal, T. (1999). *Değişik yaş gruplarındaki ergenlerin kimlik gelişimi sırasında okula - iş yaşantısına ve boş zamanlarını değerlendirmeye ilişkin görüşlerindeki farklılıklar*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi, Bursa. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 87256)
- Koç, K. (2010). Etik boyutlarıyla öğretmenlik. *Çağdaş Eğitim Dergisi*. 35(373), 13-20.
- Maya, İ., (2019). *Gelişmekte olan ülkelerde eğitim politikaları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Milli Eğitim Bakanlığı-MEB (2015). *Mesleki etik ilkeler*. http://personel-dot-meb-dot-gov-dot-tr.gateway.web.tr/meb_iys_dosyalar/2016_06/02032141_mesleki_etik_ilkeler.pdf adresinden elde edildi.
- Mutlu, A. (2018). *Öğretmenlik meslek etiği ile öz yeterliliği arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 505814)
- Özcan, M. (2017). *İdealist öğretmenin özellikleri*. Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi Konferans Notları.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (M. Bütün & S.B. Demir, Çev.) Ankara: Pegem Akademi.
- Pelit, E. & Güçer, E. (2006), Akademisyenlerin meslek etiği konusundaki algılamaları üzerine bir araştırma. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(13), 119-149.
- Ross, M. E. (2005). *Teacher education: Approaches for handling daily ethical dilemmas in the classroom*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Seattle University, USA.
- Sarıtaş, S. (2013). *Ortaöğretim öğrencilerine göre ideal öğretmen özellikleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 349123)
- Seghedin, E. (2014). From the teachers professional ethics to personal professional responsibility. *Acta Didactica Napocensia*, 7(4), 13-22. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1053254> adresinden elde edilmiştir.
- Söylemez, R. (2018). *Yüksek lisans düzeyindeki sosyal bilgiler eğitimcilerinin ideal öğretmen algısı*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 514455)
- Şakar, M. C. (2010). *İlköğretim sınıf öğretmenlerinin etik görüşlerinin değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 257402)
- Şentürk, C. (2009). Öğretmenlik mesleğinde etik. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 1(11), 25-29.
- Taş, B. (2020). *Öğretmenlerin idealistlik düzeylerinin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile ilişkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 635353)
- Tezcan, M., (2020). *Eğitim sosyolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Topçu, N. (2016). *Türkiye'nin maarif davası*. İstanbul: Dergah Yayınları.
- Toprakçı, E., Bozpolat, E. & Buldur, S. (2010). Öğretmen davranışlarının kamu meslek etiği ilkelerine uygunluğu. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 35-50.
- Yaşaroğlu, F. (2007). *Bir meslek olarak öğretmenlik*. İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Yazıcı, E. (2016). Olan-olması gereken perspektifinden bir medeniyet inşacısı ve eğitim emekçisi olarak öğretmen. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi*, 7(13), 147-162.

Yıldırım, N. (2018). Geleceğin dünyasında idealist öğretmenlik. Emel Tüzel (Ed.), *22.Yüzyılda Eğitim içinde* (s.111-123). Ankara: Pegem Akademi.

Yıldırım, Z. (2015). *Sınıf öğretmenlerinin yaşam boyu öğrenmeye yönelik yeterlik algıları ve görüşleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). On Sekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 399332)

Yoncalık, O. (2002). *Ortaöğretimde okuyan sporcu öğrencilerin ideal öğretmen profilini algılama biçimleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 115340)